

Skogsö

Naturresevat i Nacka Kommun

Föreskrifter . Avgränsning . Skötselplan

Innehåll	Sid
Förord	2
Kommunens beslut om naturreservat	3
Data om reservatet	3
Grund för beslutet	3
Regionalt intresse för kulturminnesvård	4
Skäl att avsätta området som naturreservat	4
Reservatets omfattning	5
Beskrivning av området	5
Ändamålet med reservatet	6
Beslutsdatum, Kungörelse	6
Föreskrifter för reservatet	6
Föreskrifternas ikraftträdande	10
Fastighetskarta	11
Skötselplan	12
Innehållsförteckning	13
Översiktskarta	14
Orienteringskarta	15
Markanvändning	16
Disposition och skötsel av mark och vatten	17
Skötselkarta 1	29
Anordningar för rekreation och friluftsliv	30
Tillsyn	31
Skötselkarta 2	32
Förteckning över inventeringar, rapporter m.m.	33
Medverkande i arbetet med föreskrifter och skötselplan	34

Förord

Skogsö är tillsammans med Lövsvedsberget ett ca 150 ha stort naturreservat som till största delen ägs av Nacka kommun. Genom att skydda området, så säkerställs ett intressant naturområde och ett värdefullt kulturlandskap.

Området har en kuperad och varierad natur där skogsklädda höjdryggar samt flera strandpromenader ger möjlighet till intressanta utblickar över Lännerstasunden, Stäket och Baggensfjärden. Dalstråkens kulturlandskap med ängs- och hagmarker som avgränsas av skogsbryn ger även fina rumsupplevelser.

Inom området finns de för Nacka unika halvcirkelformade jättegrytorna som bildats under istiden vid slipning av en hård sten som smältvattnet fått att rotera mellan berget och ismassorna.

Skogsö är ett välbesökt rekreationsområde. Boende i den omgivande bebyggelsen använder området som närströvområde. Det kommer många besökare från såväl övriga delar av Nacka som från regionen i övrigt, bl. a. på grund av att norra delen av Skogsö är av regionalt kulturhistorisk intresse med en skans och ett monument som minner om slaget mot ryssarna år 1719.

MILJÖ & STADSBYGGNAD

Kommunens beslut om naturreservat

Data om naturreservatet

<i>Benämning</i>	Naturreservatet Skogsö
<i>Kommun</i>	Nacka
<i>Församling</i>	Saltsjöbaden
<i>Fastighet</i>	Skogsö 2:1(del av), 2:2(del av), 2:3, 2:4, 2:5, 2:6 (del av), 2:9, 2:12, 2:24, 2:25, 2:31, Nacka kommun
<i>Naturgeografisk region</i>	Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken (nr 24)
<i>Lägesbeskrivning</i>	Topografisk karta Stockholm 10I NO Ekonomisk karta 108 58 10I5 i, Saltsjöbaden Området är huvudsakligen beläget på en udde i norra delen av Saltsjöbaden.
<i>Areal</i>	Totalt ca 150 ha, varav 35 ha vatten
<i>Markägare</i>	Skogsö 2:4, Stockholms Stad Skogsö 2:5, Boo Församling Skogsö 2:25, Hammarbyhöjdens Scoutkår Skogsö 2.31, Marianne o. Urban Wahlberg Skogsö 2:1(del av), 2:2(del av), 2:3, 2:6(del av), 2:9, 2:12, 2:24, 5:18, 5:19, Nacka kommun
<i>Reservatsförvaltare</i>	Nacka kommun. Ägare till Skogsö 2:4, 2:5, 2:25 och 2:31 ansvarar för skötseln av de egna fastigheterna.

Grund för beslutet

Skogsö är ett välfrekventerat och vackert beläget naturområde i norra delen av Saltsjöbaden i Nacka kommun. I söder möter bostadsområden medan Saltsjön avgränsar i övriga väderstreck. I östra delen av området mot Baggensfjärden angränsar ett mindre, detaljplanelagt bostadsområde.

Skogsö har en kuperad och varierad natur med skogsklädda höjdryggar och dalstråk med öppen mark eller våtmarker. Centralt inom området finns Skogsö träsk och angränsade öppna marker med häststall och koloniområde.

Här finns båtuppläggningsplats m.m. Inom området finns också scoutstuga och några mindre torp.

Stränderna är känsliga från landskapsbildsynpunkt och är också mycket värdefulla för friluftslivet. Norra delen av Skogsö är av regionalt kulturhistoriskt intresse, en skans och ett monument minner om slaget mot ryssarna som utspelades på platsen år 1719.

Området är ett mycket välbesökt närreklamationsområde varför områdets utnyttjande behöver regleras för att undvika konflikter och erhålla lämplig skötsel av skog och mark.

Några direkt sällsynta växter eller djur har inte påträffats inom området. Här finns emellertid inom ett begränsat område en stor mängd naturtyper; hållmarkstallskog, fuktig granskog, ädellövskogspartier, alkärr, hävdade och igenväxande inägomark, näringsrik sjö och fattigkärr. Områdets stora kulturhistoriska värde och lättillgänglighet med vackra, strandnära promenader och badklippor utgör också starka motiv till reservatets tillblivelse.

Regionalt intresse för kulturminnesvård

Området kring Baggensstaket, d v s nordvästra delen av Skogsö och Lännersta-Boo herrgård - Gustavsvik, är av regionalt intresse för kulturminnesvården.

Skäl att avsätta området som naturreservat

- * Området utgör ett bostadsnära område i innerskärgårdsnatur av stort värde för rekreation och friluftsliv samt kulturminnesvård.
- * Ett förordnande som naturreservat lägger långsiktigt fast målsättningen för området i överensstämmelse med intentionerna i föreliggande detaljplaner och kommunens översiktsplan.
- * Genom förordnandet säkerställs områdets målinriktade skötsel genom en fastställd skötselplan.
- * Skötselplanen kan styra verksamheterna så att konflikter och störningar på naturmark m.m. undviks.
- * Genom en skötselplan regleras skötseln av skogsmarken så att fritids- och naturvårdsintressena tillgodoses.

Reservatets omfattning

Naturresevatets avgränsning framgår av fastighetskarta.

Ett naturresevat med aktuell omfattning och innebörd tillgodoser väl de regionala intressena och stämmer överens med kommunens översiktsplan.

För området föreligger inga underlag beträffande hushållning med mark, vatten eller fysisk miljö i övrigt som skulle tala emot inrättandet av ett naturresevat.

Området har sådana värden att det bör avsättas som naturresevat.

Beskrivning av området

Skogsö är exempel på det för mellansverige karaktäristiska sprickdalslandskapet med varierad och kuperad topografi. Det mäter ca 2,5 km i östvästlig riktning och i medeltal ca 0,5 km i nord-sydlig riktning. Berggrunden utgörs huvudsakligen av sedimentgnejser som bildar ryggar i nordväst- sydostlig riktning.

De skogsklädda bergsryggarna avlöses av dalstråk med öppen mark eller våtmarker. Från dramatiskt utformade bergspartier erbjuds stundom vackra utblickar över omgivande vatten.

På höjdryggarna dominerar hållmarkstallskog vilken i norrsluttningar övergår i granskog och sedermera blandskog. På sydlänta bergsluttningar växer ofta gran- och tallskog med inslag av ek närmare dalbotten. I dalsänkor återfinns stråk med f d åker- och ängsmarker vilka endast i mindre utsträckning hävdas genom hästbete. Detta har medfört att markerna växer igen med sly. I anslutning till åker- och äng finns värdefulla ekskogspartier och f d hagmarker. I dalsänkorna finns också alkärr och aspskog. Några fattigkärr ligger i svackor i hållmarksområdena. I bergssluttningen, i södra delen av området finns flera jättegrytor.

Centralt inom området ligger Skogsö träsk som är en liten och näringsrik sjö. Här finns också en f d handelsträdgård vilken används som häststall och koloniområde. För närvarande finns tio hästar i stallet. Inägomarken i dalstråken norr och nordost om sjön används som betesmark och koloniområde. Här inom en infälld fastighet ligger också scoutstugan Gläntan. Scoutkårer och andra föreningar bedriver naturstudier och praktiska övningar i skog och mark inom området. Väster om Skogsö träsk finns områden som idag utnyttjas som båtupplag, parkering och ridvolt. I nordvästra delen av området ligger Saltsjöbadens kyrkogård. Boo gamla begravningsplats återfinns på Skogsö udde i nordost.

Området gränsar till bostadsområdena Igelboda och Fisksätra i söder.

Boende med tomtmark som gränsar till naturreservatet tippas ibland trädgårdsavfall m m utanför tomtmark eller förvaras upplag där. Saltsjöbanan utgör en barriär mellan Fisksätra och naturreservatet.

I öster möter Baggensfjärden, i norr Baggensstället och i väster Lännerstasunden. Farleden Baggensstället är uppdelad i Stället, Knapens håll och Boofloden. Den attraktiva kustlinjen är tillgänglig längs stigar under långa sträckor och mot Baggensfjärden finns vackra badklippor. Stränderna är välexponerade mot den trånga farleden in mot Stockholm genom Baggensstället och från Boo.

Området är genomvävt av en stor mängd stigar. Ridning i terrängen bedrivs idag fritt. Under i synnerhet vår och höst blir en del stigar söndertrampade. Det på norra Skogsö belägna Skogsömonumentet, Boo gamla begravningsplats och Saltsjöbadens kyrkogård utgör målpunkter för speciellt kulturhistoriskt intresserade.

Ändamålet med naturreservatet

Ändamålet med naturreservatet är i första hand att bevara ett tätortsnära och naturskönt område av stor betydelse för det rörliga friluftslivet. Områdets stora kulturhistoriska värde talar också för naturreservatets tillkomst.

Kommunens beslut

Kommunen förklarar, med stöd av § 7 naturvårdslagen (1964:822) samt länsstyrelsens beslut den 27 augusti 1991 om delegering till kommunstyrelsen i Nacka kommun att förordna om naturreservat och naturvårdsområden i Nacka kommun, det område som är utmärkt på bifogad karta som naturreservat.

Kommunens beslut i ärendet togs 1997-06-02. Beslutet har kungjorts i Stockholms läns författningssamling den 10 november 1997.

Föreskrifter för reservatet

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar kommunen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen att nedan angivna föreskrifter skall gälla för området.

Föreskrifterna skall inte utgöra hinder mot att de åtgärder som anges i bifogad skötselplan utförs.

Föreskrifterna skall ej heller utgöra hinder för avstyckning av skötselområde 14 från Skogsö 2:24, om allmäntillgänglig strandpromenad samt särskild gångvägsförbindelse från Fisksätra till reservatet, tillgodoses inom området.

Föreskrifterna skall ej heller utgöra hinder för upplåtelse av mark med tomträtt för befintlig bebyggelse eller för Stäkets varv att utföra tillbyggnad, dock endast för varvsverksamhet.

Ej heller skall föreskrifterna utgöra hinder mot de mindre arbetsföretag som krävs för en normal skötsel och normalt underhåll av befintliga anläggningar inom området.

Föreskrifterna skall ej heller utgöra hinder mot utbyggnad av gång- och cykelvägar inom området eller eventuell utbyggnad av dubbelspår på Saltsjöbanan.

Reservatet skall skötas enligt fastställd skötselplan.

A. Föreskrifter med stöd av 8 § naturvårdslagen angående inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att:

- 1 - bedriva täkt, tippa massor eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi eller ytförhållanden som att gräva, spränga, muddra, borra, schakta eller utfylla.
- 2 - anordna upplag annat än tillfälligt i samband med områdets skötsel.
- 3 - anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning som inte omfattar naturreservatets skyltning.
- 4 - uppföra helt ny byggnad, utföra till- eller påbyggnad, ändra byggnads exteriör eller användningssätt etc. om detta motverkar syftet med reservatet eller intentionerna i kulturminnesvårdprogrammet.
- 5 - använda kemiska bekämpningsmedel eller handelsgödsel.
- 6 - utsläppa spillvatten i Skogsö träsk.

Utän kommunstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

- 7 - dika, dämna eller på andra sätt förändra områdets dräneringsförhållanden, utom den skötsel som krävs för befintligt dikes funktion.

- 8 - uppföra ny anläggning, ändra eller utöka befintlig anläggning. riva byggnad, uppföra ny byggnad, utföra till- eller påbyggnad, ändra en byggnads användningssätt eller exteriör.
- 9 - anlägga väg, stig eller parkeringsplats utöver vad som anges i bifogad skötselplan och arrendeavtal.
- 10 - dra fram ny mark- eller luftledning eller nedlägga kabel eller annan ledning i vatten.
- 11 - avverka eller utföra andra skogliga åtgärder utöver vad som framgår av bifogad skötselplan.

B. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdslagen angående markägare och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla de åtgärder som framgår av dessa föreskrifter och bifogad skötselplan.

C. Föreskrifter med stöd av 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att:

- 1 - förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning genom att borra, hacka, spränga, måla och dylikt.
- 2 - spika i träd, bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, samt att skada vegetationen i övrigt t ex genom att gräva upp växter som ris, örter, gräs, mossor eller lavar.
- 3 - störa djurlivet t ex genom att klättra i träd eller från nära håll fotografera fågelbo eller spåra och förfölja vilda djur.
- 4 - medföra hund eller annat husdjur som inte är kopplat.
- 5 - göra upp eld annat än på av naturvårdsförvaltaren särskilt anvisad plats samt medhavd grill.
- 6 - tälta.
- 7 - anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning.

- 8 - använda bandspelare, radioapparat, musikinstrument eller motsvarande på ett för andra störande sätt eller i övrigt utöva sysselsättning (såsom paintballspel etc) som kan minska rekreationsutbytet för andra.
- 9 - anordna orienteringskontroller, naturstig eller liknande på hållmarker, mossmarker eller annan ömtålig mark. Fasta orienteringskontroller får ej upprättas.
- 10 - parkera fordon på annat än på av naturvårdsförvaltaren upplåtna platser.
- 11 - rida utanför ridvolter, vägar och markerade ridstigar.
- 12 - tippa avfall såsom trädgårdsavfall, skräp eller dylikt varken i naturreservatets gränszon eller inom området.
- 13 - cykla i terräng.
- 14 - i terräng framföra motordrivet fordon eller motorredskap, motorcykel, moped eller på snötäckt mark framföra terränggående fordon på medar, snöskoter, motorcykel, moped eller liknande.
- 15- framför motorcykel eller moped på naturstigar, gång- och cykelvägar, gångstigar eller ridstigar.
- 16- framföra modellbåt, modellbil, modellflyg eller liknande, som drivs med förbränningsmotor.
- 17- förtöja båt på annan plats än vid av kommunen monterade mooringar, samt att ligga förtöjd i mer än ett dygn.

D. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen

Syftet med naturvårdsförvaltningen

Syftet med förvaltningen är att bevara den för friluftslivet, kulturminnesvården och naturvården värdefulla natur- och kulturmiljön. Skogsbruket skall även bedrivas på sådant sätt att vetenskapliga värden bevaras och friluftslivet ej inskränks. Friluftsverksamhet inom området ska bedrivas i enlighet med ovanstående.

Fastställande av skötselplan

Kommunen fastställer med stöd av 9 § naturvårdsförordningen bifogad skötselplan för området. Naturreservatet skall skötas enligt anvisningarna i denna skötselplan. Planen kan vid behov omarbetas.

Utmärkning

Naturreservatets gränser har märkts ut i terrängen enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och enligt naturvårdsverkets anvisningar.

Strandskydd

Nacka kommun, SIK akt 11984

Förordnande om utökat strandskydd gäller ett landområde intill 300 m från stränder.

Naturreservatsförvaltare och samråd

Nacka kommun skall vara ansvarig reservatsförvaltare för all mark inom reservatsområdet. Fortlöpande samråd skall ske med länsstyrelsen. Företrädare för berörda intresseorganisationer (t ex naturvårdsförening, hembygdsförening, ryttaförening, koloniförening, båtförening och boendeorganisationer etc) skall fortlöpande informeras. Reservatsförvaltaren skall följa de direktiv som kan komma att meddelas av Länsstyrelsen. Skötseln kan gärna utföras i samarbete med hembygdsförening och naturskyddsförening.

Föreskrifternas ikraftträdande

Föreskrifterna vann laga kraft den 13 oktober 1998 (Ej del av Skogsö 2:6)
Föreskrifterna vann laga kraft den 29 november 2001 för del av Skogsö 2.6.

FASTIGHETSKARTA

FÖRKLARINGAR

--- gräns för naturreservat

— gräns för fastighet

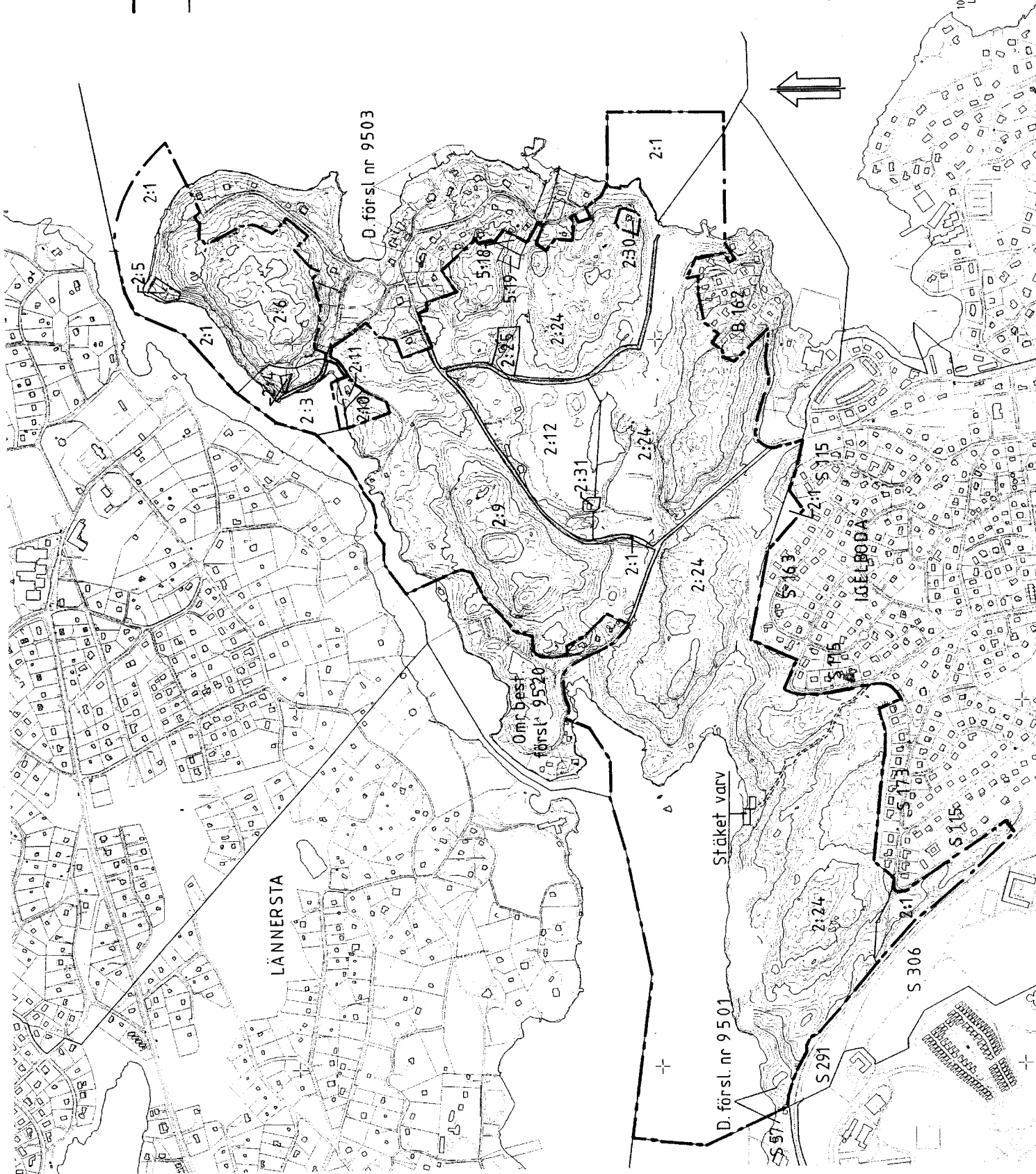
0:0 fastighetsbeteckning

B 00

+ S 00

D 00

} planbeteckningar

FASTIGHETSKARTA

Naturreservat

Skogsö

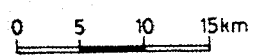
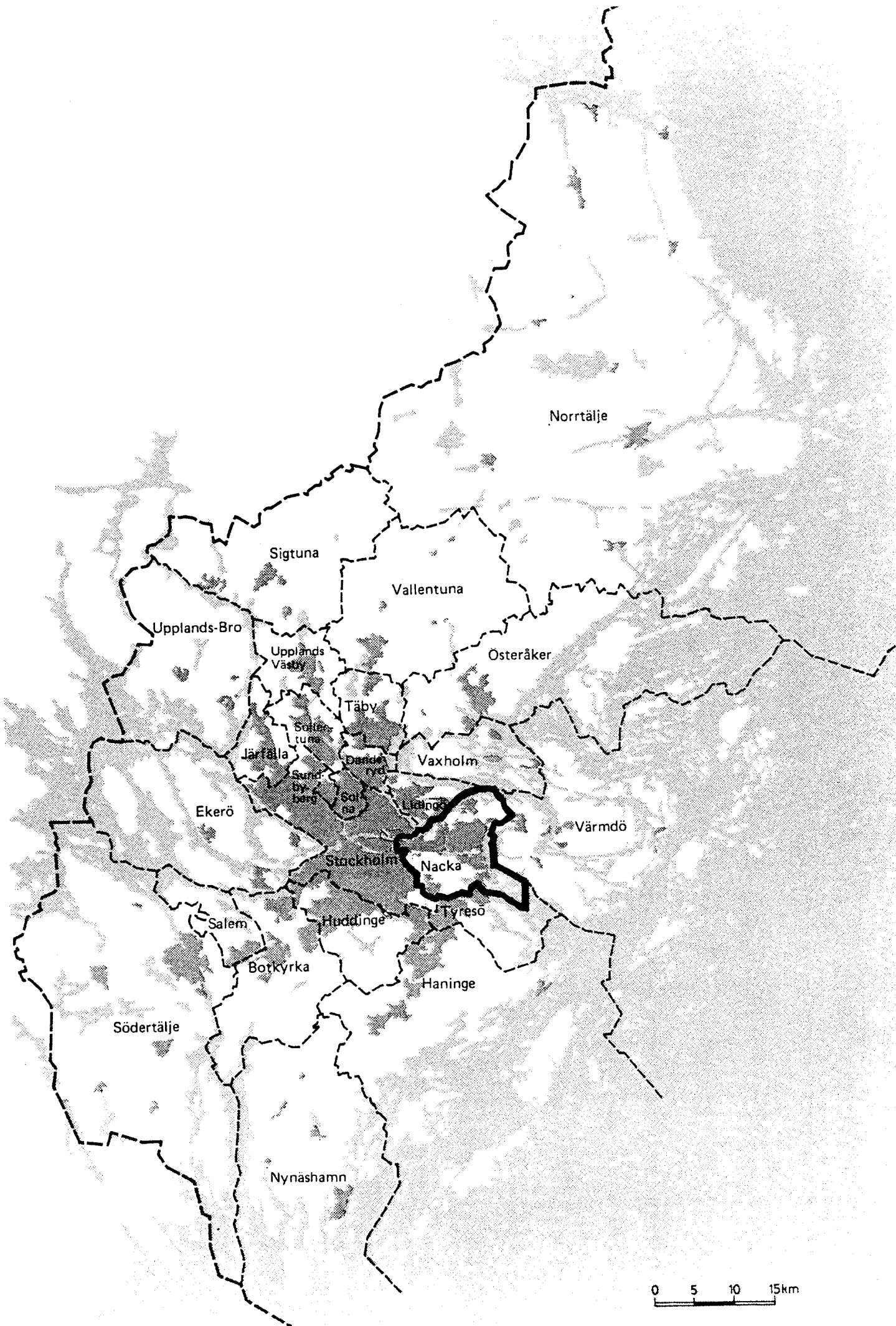
Nacka kommun

SKÖTSELPLAN

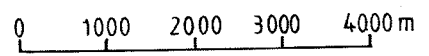
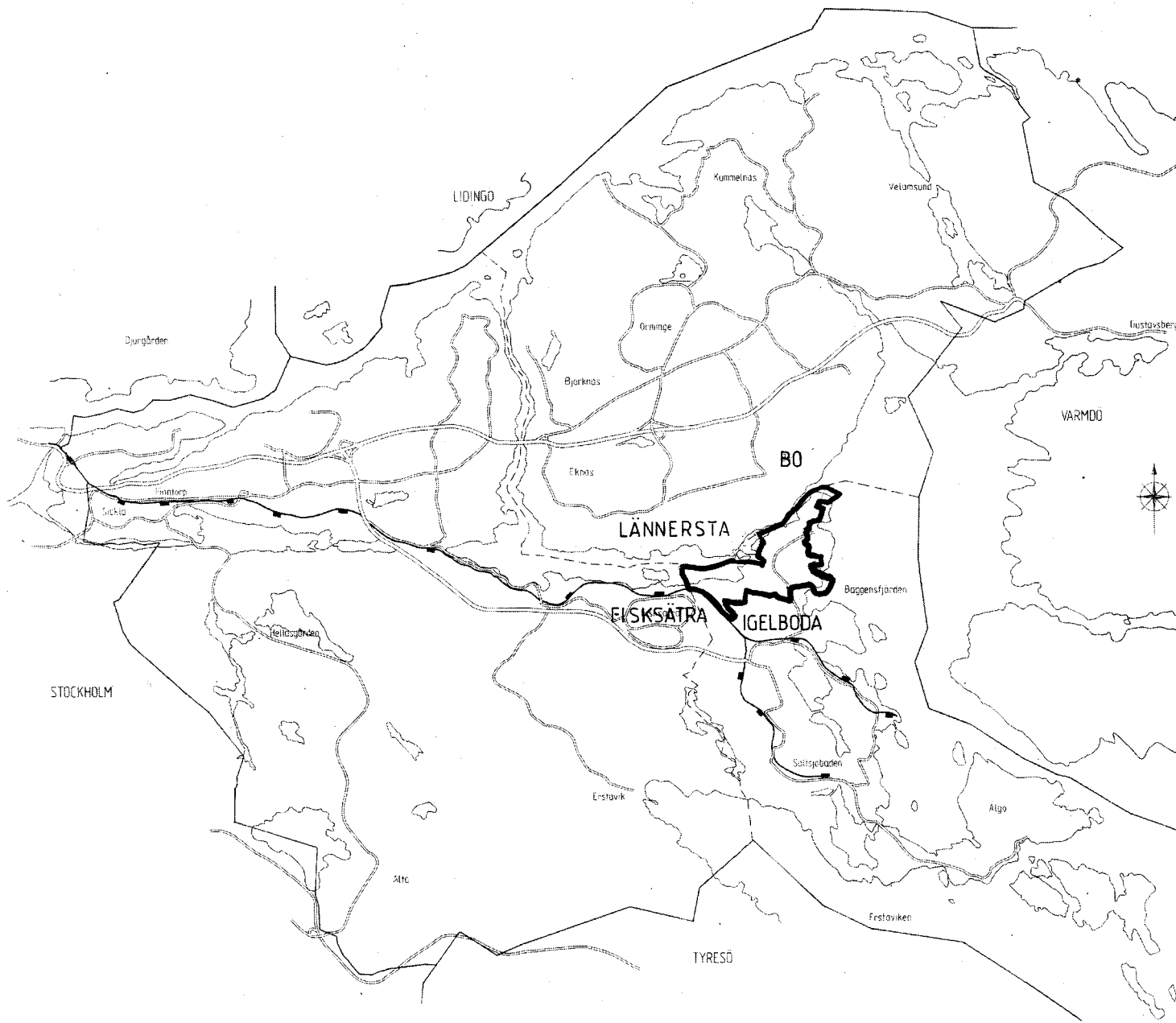
Innehåll i skötselplan

Översiktskarta	14
Orienteringskarta	15
Markanvändning	
Historik	16
Vegetationsutveckling	16
Framtida vegetationsutveckling	17
Upplåtelseform	17
Disposition och skötsel av mark och vatten	
Övergripande mål	17
Generella riktlinjer	18
Hävd av skogsmark	18
Hävd av inägomark	19
Hävd av strandnära vegetation vid stigar	19
Vattenvård	19
Byggnader	20
Faunavård, jakt, fiske	20
Skötselområden	
Område 1-13	20
Skötselkarta 1	29
Anordningar för rekreation och friluftsliv	
Stigar	30
Ridsport, övrig djurhållning	30
Eldning	30
Parkering	31
Information	31
Renhållning	31
Skötselkarta 2	32
Tillsyn	31
Förteckning över inventeringar, rapporter m m	33
Medverkande i arbetet med föreskrifter och skötselplan	34

ÖVERSIKTSKARTA

ORIENTERINGSKARTA

NATURRESERVAT
SKOGSÖ

ORIENTERINGSKARTA

Markanvändning

Historik

Från slutet av vikingatiden till medeltiden var det smala sundet Stäket norr om Skogsö huvudfarled till Mälardalen, och sedermera även Stockholm. Slaget vid Stäket år 1719 utspelades delvis på Skogsö. En rysk flottstyrka gjorde ett anfall mot Stockholm, men besegrades av den svenska hären. Till minne av slaget restes det så kallade Skogsömonumentet på Skogsö udde.

Skogsö gård finns omnämnd i skriftliga källor redan 1499. År 1808 återuppbyggdes gården väster om nuvarande fastighet Skogsö 5:1 och den var i drift till 1940. Av byggnaderna återstår nu endast ett par grunder. Öster om gården låg ett stärkelsebruk från 1600-talet som lades ned i början av 1800-talet. Andra gamla byggnader är Skutuddens torp som förmodligen härrör från 1600-talet liksom Stäkets krog från slutet av samma århundrade. Längst ut på Skogsö udde, mitt emot Boo gård, ligger en mycket gammal kyrkogård som troligen är den äldsta i Nacka. Den tillhör numera Boo församling. På Skogsös nordvästra udde återfinns sedan 1921 Saltsjöbadens kyrkogård.

Skogsö gård hörde till Erstaviks fideikommiss. År 1889 förvärvade Knut Wallenberg ett stort markområde från Erstavik, där bl a Skogsö ingick. Genom bolaget Stockholm-Saltsjöns försorg utvecklades Saltsjöbaden till en villastad för åretruntboende medan sommarbebyggelse dirigerades till Skogsö och Älgö. Detta innebar att en ny epok i Skogsös historia inleddes. År 1904 anlades en handelsträdgård norr om Skogsö träsk (nuvarande stall). Härifrån levererades färska grönsaker m.m. via Häroldsvägen och en brygga vid Baggensfjärden till Saltsjöbadens Grand Hotel. Under 1900-talets första decennier uppfördes ett tiotal sommarvillor i sjönära lägen på den östra delen av ön. Endast ett fåtal byggnader har tillkommit efter 1940-talet.

Idag fyller Skogsö en viktig funktion som friluftsområde. Förutom permanenta verksamheter som häststall och kolonilotter används området som strövområde. I söder angränsar bostadsområdena Igelboda och Fisksätra.

Vegetationshistoria

Idag finns inga beskrivningar om Skogsös tidigare vegetationsutveckling. Dagens lertäckta dalgångar var tidigare havsvikar, vilka i och med landhöjningen övergick till strandängar/fuktängar. Dessa har förmodligen utnyttjats som inägomark under ett par årtusenden. Skogsö träsk, vars vattennivå ligger på ca +4,0 m.ö.h., har varit avsnörd från omgivande havsvikar i närmare 1000 år. Den starkt brutna topografin orsakade att jordbruket inom området försvårades och därför förmodligen inte var speciellt lönsamt. Topografisk karta från 1895 visar att de största arealerna

med åkermark återfanns i dalstråket norr om Skogsö träsk. Här anlades 1904 en handelsträdgård. Kartan visar också att sjön redan vid detta årtal förmodligen var reglerad genom det än idag befintliga diket mellan träsket och Baggensfjärden. Alla lerjordar i dalsänkorna har sannolikt utnyttjats som ängsmark. År 1940 upphörde jordbruket inom området.

Skogen var säkert hårt utnyttjad både för ved och som extensiv betesmark. Idag skvallrar insprängda gamla ekar i den övriga skogen om att skogsmarken tidigare var betydligt mer öppen. Områdets kulturprägel är också särskilt tydlig i sydvända moränslutningar där bestånd av gamla ekar och hasselbuskar ofta finns.

Framtida vegetationsutveckling

Om inte åtgärder vidtas för att styra vegetationsutvecklingen kommer nu ohävdade vallar och beten att växa igen med asp eller andra lövträd. Med tiden kommer också granen att växa in. De fuktigare vallarna försumpas i och med att dräneringen inte underhålls. Begynnande igenväxning förekommer bland annat på Skutviksängen och på gårderna norr och öster om före detta handelsträdgården.

Skogen kommer på sikt, om inga skötselåtgärder vidtas, att bli mer grandominerad. Dagens överståndare av tall och inslag av ädellövträd som ek kommer att skuggas ut.

Upplåtelseform

Stäkets motorvarv arrenderar ett strandområde vid Skutviken och ett område kring tillfartsvägen från Igelboda. Fisksätra båtklubb arrenderar en båtuppläggningsplats väster om Koviks träsk. I övrigt finns arrenden för en långa vid Skutviken och för en stuga vid Knapens håll. Torpet vid Skutviken är outhyrd. Boningshuset norr om båtuppläggningsplatsen har upplåtits med tomträtt. Saltsjöbadens ryttarförening disponerar stall, förråd m.m. samt betesmarker och ridvolter vid f d handelsträdgården. Här disponerar också Skogsökolonisterna område för kolonilotter. Hammarby scoutkår äger sedan 40-talet fastigheten 2:25, scoutstugan Gläntan.

Disposition och skötsel av mark och vatten

Övergripande mål

Målet med skötseln är att natur- och kulturvärdena skall bevaras liksom områdets värde för rekreation. Skogsmarken skall skötas med inriktning mot att skapa en mångformig och rekreativ skog med höga naturvärden.

Inägomark skall hållas öppen genom bete och slåtter. Fritidsaktiviteter och friluftsliv skall bedrivas så att slitage på känslig natur minimeras.

Generella riktlinjer

De generella riktlinjerna gäller för mark, som inte är skötselområden med särskilda anvisningar.

Hävd av skogsmark

- * Hällmarkstallskogen lämnas för fri utveckling. Inom dessa områden tas endast sådana träd bort, som fallit över stigar och därigenom försämrar framkomligheten.
- * Tallskogen sköts med inriktning mot tallskog med lövinslag. Som föryngringsmetod tillämpas plockhuggning. Döda eller döende träd skall lämnas.
- * I olikåldrig granskog skall föryngring ske genom blädningsbruk, dvs lika antal stammar i alla storleksklasser avverkas ca vart 7-10 år. Träd och trädjungar lämnas här och var för fri utveckling. Lövinslag är en fördel.
- * I likåldrig (enskiktad) granskog sker föryngring genom trakthyggesbruk med småhyggen för ändring till olikåldrig skog. Maximal hyggesstorlek om 0,5 ha är en riktlinje. Skogen överhålls ca 20 år jämfört med traditionellt skogsbruk. Träd och trädjungar lämnas här och var för fri utveckling. På fuktigare marker planteras gran och på torrare tall. För att lövträd skall kunna etablera sig lämnas ytor här och var utan plantering.
- * I blandskogspartierna skall skötseln inskränkas till röjningar och gallringar, varvid så stor artrikedom som möjligt eftersträvas.
- * I fuktlövskogar inskränks skötseln i huvudsak till röjning av gran. Viss röjning och gallring kan krävas för att gynna ädellövträd och hassel. I våta partier gynnas klibbal.
- * Brynen är mycket viktiga i området. De röjs och gallras generellt. Ekar liksom vackra brynträd frihuggs. Fruktbärande och blommande arter såsom apel, nypon, slån, en, hassel, rönn, oxel och berberis gynnas. Ofta är aspuppslag ett problem. Stora aspar sparas dock då de fyller en viktig funktion för hålbbyggande fåglar och ofta har en värdefull moss- och lavflora. Om aspuppslaget är speciellt besvärande kan stora aspar behöva ringbarkas. Askar bör också gynnas då många moss- och lavararter är knutna till denna trädart.

- * Ekbackar finns ofta i sydvända sluttningar i anslutning till öppen mark. Trädskiktet domineras av ek med inslag av andra ädla lövträd. Björk och gran förekommer. Hassel växer ofta i buskskiktet. Ekar skall frihuggas intill 2-5 m från kronan. Trädskiktet skall hållas glett för att den gräs- och örtdominerade floran skall kunna bevaras. Hassel gynnas i buskskiktet, som inte får bli slutet. Barrträd och asp röjs bort. Döda stam- och grenpartier av ek och hassel lämnas generellt p.g.a. dess stora betydelse för svamp- och lavfloran samt djurlivet. Hassel kan föryngras delvis eller skäras ned helt för att gynna uppslaget av nya skott.
- * Enstaka ekar, större tallar och ädellövträd i övrigt, skall generellt sett friställas från konkurrerande träd som växer upp under eller inom 2-5 m från trädkronan.
- * Skogskärr och mossar lämnas för fri utveckling. Dikning får inte ske på dessa marker. Skogsmaskiner får ej framföras på otillräckligt tjälad mark.
- * Transporter som medför risk för mark- eller vegetationsskador skall undvikas och störande markskador skall lagas. Tunga skogsmaskiner bör inte användas.
- * Upparbetade träd bortforslas. Avverkningsrester i t ex ädellövpartier, bryn eller utmed välanvända stigar skall samlas upp. Huvuddelen skall eldas eller bortforslas, enstaka högar lämnas som skydd åt mindre djur.

Hävd av inägomark

Öppen mark skall även i fortsättningen hävdas genom slätter eller bete. Igenväxande gården röjs för att fortsättningsvis hävdas. Diken skall istånd-sättas och underhållas.

Hävd av strandnära vegetation vid stigar

På Skogsö finns fyra stycken relativt långa stigavschnitt som följer strand-linjen. För att erhålla en god vattenkontakt skall undervegetation och barr-träd gruppställas eller begränsas mellan stig och vattenbryn.

Vattenvård

Inga åtgärder får vidtas som skadar naturligt förekommande växt- och djurliv.

Byggnader

Även mindre förändringar av byggnader och omgivande tomtmark skall godkännas av kommunen. Eventuellt tillkommande bebyggelse anpassas till områdets egenart och till kringliggande äldre bebyggelse. Endast aktiviteter som är förenliga med naturreservatet tillåts.

Faunavård, jakt, fiske

- * I samband med gallringar och röjningar skall hänsyn tas till hålbbyggande fåglar och annan fauna genom att, om inte skötselöreskrifterna säger annat, kvarlämna ihåliga träd samt fruktbärande träd och buskar (se ovan under "Bryn). Träd skall inte "snyggas till" annat än i anslutning till bebyggelsen eller alléerna. Speciellt värdefulla träd för fauna och flora är ek, asp och ask. Döda grenar av ek och hassel får ligga kvar där så är lämpligt.
- * Nedfallna träd lämnas orörda såvida de ej är till men för framkomligheten eller om annat framgår av skötselplanen.
- * Utfodring av vilt får förekomma.
- * Jakt och fiske regleras ej av förordnandet.

Skötselområden

Område 1

Blandlövskog söder om Knapens håll

Beskrivning:

Ekdominerad blandskog. Inslag av alm, lönn och ask längst i väster. Mindre kärr.

Mål:

Ekdominerad blandskog, gruppställt buskskikt. God visuell kontakt med vatten.

Åtgärder:

De flesta återstående granar tas bort. Granuppslag hålls efter. Ek, alm, ask och lönn friställs enligt den prioriteringen. Kärret lämnas utan åtgärd.

Område 2

Alkärr vid Monumentvägen- Dalheimsvägen

<i>Beskrivning:</i>	Alkärr delvis utfyllt och avverkat.
<i>Mål:</i>	Alkärr
<i>Åtgärd:</i>	Utfyllnad tas bort utan att alarnas rötter skadas. Bortforsling av främmande föremål. Kompletteringsplantering med al, som gallras vid behov. Stängsling mot fastigheten Skogsö 2:11.

Område 3 **Ängs- och hagmark vid Skogsövägen-Häroldsvägen**

Beskrivning: Äng (delvis sank), samt hästhage norr om Skogsövägen. I nordväst gränsar ängen mot en ekdominerad backe. Hagmarken som används vid midsommarsfirande finns söder om Skogsövägen. Hagmarken och stora delar av ängen är igenväxta med högt gräs. Igenväxning i brynzoner. Några f d åkerholmar med ek, asp, slån, tall och gran.

Mål: Öppen äng och hagmark med artrika bryn och åkerholmar. Ekbacke i norr.

Åtgärd: Äng och hagmark hävdas genom slåtter eller bete. Befintliga diken rensas upp och underhålls. Stängsel sätts upp så att dikena inte riskerar att trampas sönder av betande djur. Skogsmarken gallras och ekar friställs. Barrträd avverkas förutom ett fåtal grova tallar. Gärna bete av får på åkerholmar och i skogsbackar. I övrigt, se Generella riktlinjer, Ekbackar.

Område 4a och 4b **Lövskogsområden norr om och söder om Scoutstugan**

Beskrivning: Mosaikartad ekdominerad blandskog på morän- och bergkullar med inslag av tall, gran, björk, sälg och asp. Lindar finns i nordvästra delen. I östra delen av norra området är en f d åkermark igenvuxen med sälg. Stort aspinslag i söderbrynet väster om Häroldsvägen. Skogsområdet i söder utgörs av utglesad ekskog med stort inslag av hassel. På södra kullen finns en eldplats.

Mål: Ekdominerad blandlövsskog, skogsområdet längst i söder skall utgöras av ren ekskog med stort hasselinslag. Lindar gynnas i nordvästra delen. Tallskog på bergbunden mark. Gräsbevuxen f d åkermark behålls som äng.

Åtgärder: Friställning av ek och stora tallar. Gran och ungtall borttages utom på bergbunden mark. Begränsning av aspbestånd i brynzoner genom ringbarkning. Borttagning av sälgbestånd på den f d åkermarken, hävd som ängsmark genom bete eller slätter. Området dräneras genom upprensning av befintliga diken. Gärna lätt bete av får i skogsmark. I övrigt, se Generella riktlinjer, Ekskog.

Område 5 Äng söder om Scoutstugan

Beskrivning: Långsmal äng med kraftigt slånbyn, delvis igenvuxen med asp och björk. Gran tränger in från kanterna. I östligaste delen tät asp- och björkskog. Sankt parti mitt på ängen.

Mål: Örtrik ängsmark som kantas av ädellövdominerad vegetation. I östligaste delen aspdominerad blandskog.

Åtgärder: Inträngande gran på ängen tas bort liksom lövträd och sly, enstaka karaktärsträd eller mindre grupp av björk får stå kvar. Befintlig asp och skog på platån i östligaste delen gallras till ett förband på 3-4 m. Slånbeståndens utbredning begränsas. Området hävdas med bete och/eller slätter. Befintliga diken återställs och underhålls.

Område 6 Entré Bataljvägen

Beskrivning: Entrén från Bataljvägen utgörs av en kort återvändsväg som övergår i en stig västerut. Vägen används som parkering och upplagsplats av angränsande fastighet.

Mål: Väg med omgivande naturmark fri från bilar och upplag.

Åtgärder: Parkering på gångväg beivras. Husägaren åläggs att städa och ta bort upplag.

Område 7

Gamla handelsträdgården

Beskrivning:

Öppen mark med blandskogsbyn i väster. Grova ädellövträd i anslutning till Skogsövägen. I norr och öster finns byggnader från en nedlagd handelsträdgård som idag används som häststall och förråd. I anslutning finns ridvolt och gödselplatta.

Några bostadsfastigheter finns varav den ena ligger nära båtuppläggningsplatsen.

Norr om Skogsö träsk finns beteshage samt kolonilottsområde, vilket bevattnas med vatten från Skogsö träsk.

En mindre parkering finns i blandskogen i nordväst. Spillvatten från bostadshus väster resp öster om stallbyggnaden leds till Skogsö träsk efter slamavskiljning i brunn. Motsvarande lösning finns för scoutstugan Gläntan, via öppet dike.

Begränsad rörlighet för allmänheten.

Mål:

Nuvarande aktiviteter bibehålls. Rörligt friluftsliv skall utan hinder kunna passera genom området, även i öst-västlig riktning mellan kolonilottsområde och hästhage. Hästar och gärna andra betesdjur som t.ex. får skall i stor utsträckning medverka till landskapsvården genom beteshävd av öppna marker. Inget spillvattenutsläpp i Skogsö träsk. Vårdat utseende med stora ädellövträd, speciellt utmed Skogsövägen.

Åtgärd:

Upprätta arrendeavtal med Saltsjöbadens rytterförening om djurhållning, betesstrategier, instängningsmaterial, stättor i staket m.m. Upprätta avtal om omhändertagande av gödsel och gödselvatten.

Spillvattenledningar ansluts till kommunalt avlopp, tank eller till lokal reningsanläggning.

Blandskogen i väster gallras och röjs. Gamla ekar och tallar friställs.

Plantering av slån i slänten kring ridvolten.

Område 8

Skogsö träsk

Beskrivning:

Näringsrik sjö och värdefull biotop för grod- och kräldjur. Sjön omgärdas av svårforcerad vegetation av bl a slån, hassel, druvfläder, al, hägg och ek. Sedan 1994 har angränsande delar av beteshagen översvämmats under våren, med upp till ca 50 cm

högre nivå än medelvattennivån på ca + 4,0 m.ö.h. Risk för övergödning, se vidare område 13, Gamla handelsträdgården. Avrinningströskeln har innan, igensättningen av utlopps diket, legat på en nivå på ca +4,0 m.ö.h.

Mål: Ej övergött viltvatten och biotop för grod- och kräldjur som omgärdas av tät lövvegetation. Utloppströskel med ursprunglig nivå +4,0 m.ö.h.

Åtgärder: Ekar friställs, i övrigt ingen lövslyröjning. Gran och ungtall tas bort förutom i område mot båtuppläggningsplats. Det stora diket mellan träskets östra del och Baggensfjärden rensas från nedfallet material i dess övre del på en sträcka av ca 100 m, så att större våröversvämningar undvikas. I vissa avsnitt bör rör placeras på dikesbotten för att säkra vattenflödet även efter nya släntras. Dikesrensningen skall utföras på sådant sätt att inga skador uppkommer på omgivande mark eller vegetation. Detta kan uppnås med användandet av handschakt eller ny sugteknik för schaktning typ: Ragnsells i Stockholm AB.

Område 9

Båtupplag och parkering

Beskrivning: Öster om vägen finns parkering och upplagsplats för båtar från Fisksätra båtklubb. Väster om vägen en ridvolt. Området har varit tipp för hushållsavfall från Saltsjöbaden t.o.m. slutet på 1950-talet och därefter som tipp för grovavfall och schaktmassor. Den västra delen har använts huvudsakligen för hushållsavfall (och latrin?), den östra delen för schaktmassor och diverse grovt avfall. Tippen stängdes 1972. Järnbemängd sediment i utloppsdike västerut.

Mål: Stängslad och visuellt dold båtuppläggning och parkering öster om vägen. God miljö vid båtklubbens verksamhet. I anslutning till parkeringen stängslad och visuellt dold yta för ordnat mindre upplag och för reservatsförvaltarens hantering av biologiskt avfall. Staketomgärdad ridvolt på västra sidan av vägen.

Åtgärder: Skyddsvall med plantering enligt kommunens ritning ordnas mellan Skogsövägen och parkeringen Stängsling och plantering ordnas kring båtklubbens

område och mellan parkeringen och reservatförvaltarens upplag.

Plantering av gran, tall, klibbal, björk och sälg i och nedanför slänten mot Skogsö träsk.

Nytt arendeavtal med båtklubben upprättas om skötsel och städning av båtuppläggningsplatsen. I detta skall ingå krav på båtklubben avseende miljöprogram, stängsling och plantering.

Utloppsdiket rensas. Lakvatten skall kontrolleras genom kommunens recipientkontroll. Om tillsynsmyndigheten så kräver får sedimentationsdammar, luftningsfilter och dylikt utföras.

Område 10

Ängen väster om Kyrkogårdsvägen.

Beskrivning:

F.d. brukad mark mellan Kyrkogårdsvägen och stranden. Utglesad alskog som delvis fyllts ut för parkering och upplag i norr.

Mål:

Äng som medger utblickar från vägen mot Lännerstasunden. Alskog i norr med begränsad parkering.

Åtgärd:

Slätter eller bete. Vid behov begränsas brynzoners utbredning genom röjning. Avgränsning av parkering samt återställning av marken i den östra delen av alskogen. Bortstädning av upplag och skräp.

Område 11

Skutudden

Beskrivning:

Från Skutudden i norr till viken i söder växer ädellövdominerad skog av ek, ask, lönn, asp, al och björk med delvis stort slyuppslag. På gammal tomtmark ute på Skutudden finns större syrénbestånd och kastanj. Två torparstugor i delvis dålig kondition finns utmed stranden. I anslutning till torpen finns väl bevarade husgrunder.

Mål:

Genomsiktlig ädellövskog med begränsad undervegetation för god vattenkontakt. Rastplats på f.d tomtmark på udden, välhållna torp som inte inkräktar på områdets tillgänglighet.

Åtgärd:

Speciellt på Skutudden återkommande röjning i undervegetationen. Rastplast med grill och bänkar anläggs på gammal tomtmark där syrénbestånd hålls efter. Torpen rustas så att kulturhistoriska värden

bevaras. Miljön kring torpen städas. Rövning och gallring kring gamla husgrunder.

Område 12

Skutviksängen

Beskrivning:

Mot viken alskog med tydliga socklar liksom aspbestånd som delvis ringbarkats. Öster härom möter Skutviksängen och en skidbacke mot bostadsområde i söder. Lövskog av asp, sälg, ask med graninslag avgränsar ängen mot öster. Grov ekskog med inslag av gran, tall m.m. i sluttningen i norr. Igenväxningstendenser av asp och slån i brynzoner.

Mål:

Alskog med bevarad sockelkaraktär och välgallrat aspbestånd. Hävdad Skutviksäng och skidbacke med vårdade bryn. Ekdominerad ädellövskog i norrsluttning. Genomsiktig lövskog i öster.

Åtgärd:

Enstaka alar avverkas med ca 15 års intervall. Aspbestånd och lövskog i öster gallras successivt, graninslag tas bort. Ängen hålls öppen genom slätter eller bete. Kontinuerlig rövning av brynzoner. Ekar friställs i norrsluttning och barrträd gallras bort förutom grova tallar, se Generella riktlinjer, Ekskog.

Område 13

Björkhage

Beskrivning:

Öppen plats vars västra del är uppfylld och används som kommunal upplagsplats för material m.m. Svagt bryn av ungskog mot Skogsövägen. Jättegytor i bergsluttning i sydväst. Flera stigar mynnar i västra delen.

Mål:

Gles björkhage med gräsfält. Genomsiktigt bryn mot Skogsövägen. Jättegytorna görs tillgängliga.

Åtgärder:

Gallring och rövning av bryn mot Skogsövägen. Upplag tas bort och marken höjdanpassas så att naturlig anpassning erhålls mot jättegytorna och skogen. Marken besås med fröblandning av smalbladiga gräs med örtinslag. Efter grässådden lämnas ytan för naturlig etablering av träd. Vid behov utförs rövning av gran och successiv gallring av björk. Informationstavla om jättegytorna sätts upp.

Område 14

Entré Fisksätra

Beskrivning

Område med stora nivåskillnader, hällmarkstallskog mot vattnet. Blandskog med tall-, gran- och lövträd i sänkor och i anslutning till banområdet.

Mål

Gångvägsförbindelse i området och på sikt strandpromenad längs vattnet. Så mycket sparad vegetation som möjligt. Visuellt skydd mot banvallen.

Åtgärd

Gångväg utföres om möjligt utan trappa genom utfyllning och anpassning till banvallsslant. Anläggning av strandpromenad i terräng eller som bro med konsol på berg.

Område 15

Häroldsvägen

Beskrivning

Område på ömse sidor om Häroldsvägen. Ca 100 år gammal fuktgranskog med inslag av tall- och lövträd. Alkärren sydost om träsket.

Mål

Fri utveckling

Åtgärd

Alkärret röjs från uppslag av gran. Vård av stigar i området, säkerhetsåtgärder. I övrigt inga åtgärder.

Område 16

Skogsö 2:25, scoutstugan Gläntan

Beskrivning

Fastigheten omfattar en tomt på 4724 kvadratmeter, i huvudsak naturmark, med en byggnad "Gläntan" som används för föreningsverksamhet av Hammarbyhöjdens Scoutkår.

Mål

Fastighet med byggnad för föreningsverksamhet.

Åtgärd

Ägaren av fastigheten har fullt ansvar för skötsel och alla åtgärder avseende fastigheten, och att detta sker i enlighet med intentionerna i reservatsförordnandet. Eventuell avgränsning av fastigheten skall godkännas av reservatsförvaltaren.

Område 17

Skogsö 2.4, Skogsömonumentet

Beskrivning

Fastigheten består av en bergsplatå på 538 kvadratmeter. På berget finns det s.k. Skogsömonumentet som 1905 restes till minne av segern över ryssarna

1719. I anslutning till monumentet finns ett skydds-
räcke mot ett bergsstup.

Mål

Välskött och städad platå med välvårdat monument
och skyddsräcke.

Åtgärd

Ansvaret för monumentet ingår i ett fornvårdspaket
där Stockholms stift, via Saltsjöbadens församling,
ansvarar för alla åtgärder avseende skötsel och
underhåll av fastigheten.

Område 18

Skogsö 2:5, Boo G:a Kyrkogård

Beskrivning

Kyrkogården omfattar en yta på 2155 kvadratmeter,
är inhägnad runt om, med grindar mot anslutande
gångstig från Skogsövägen och mot båtbyggnaden vid
Boofloden. Kyrkogården har nyttjats som begravningsplats
under århundraden och är av stort kulturhistoriskt värde.
Äldsta gravstenen är från 1737.
På området finns ett gammalt och vårdat trädbestånd.

Mål

Bevara och vårda kyrkogården.

Åtgärd

Boo församling ansvarar för alla åtgärder avseende
skötsel och underhåll av fastigheten.

SKÖTSELKARTA 1

FÖRKLARINGAR

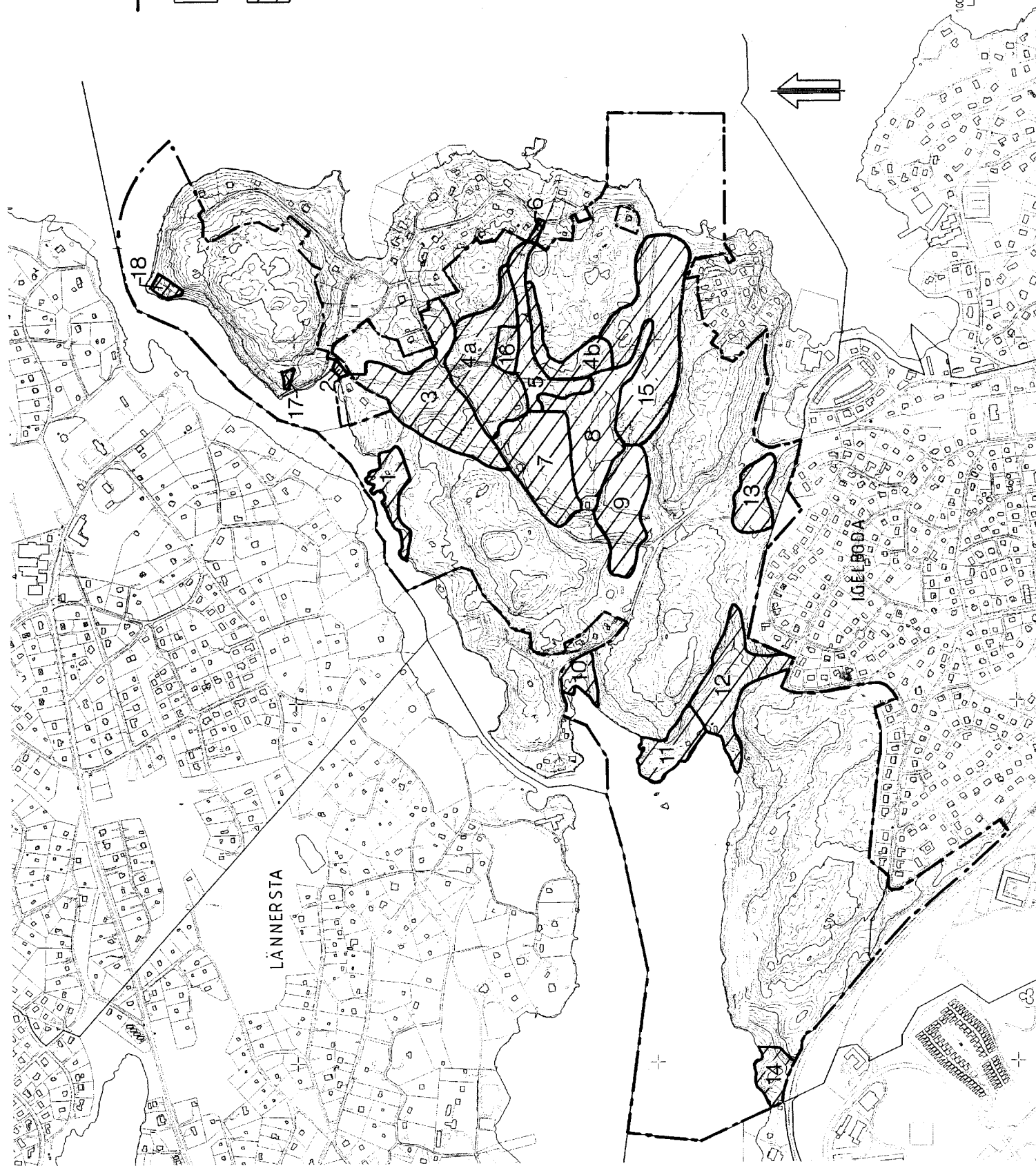
--- gräns för naturreservat

Skötsel enligt generella riktlinjer

Skötselområden med särskilda anvisningar

SKÖTSELKARTA 1.

Naturreservat

Skogsö

Nacka kommun

Anordningar för rekreation och friluftsliv

Stigar

Det finns ett stort antal stigar inom området. Två vandringsleder märks upp. Den ena uppgår till ca 3,7 km och ligger väster om Skogsövägen. Den längre slingan, som delvis följer stränderna omger i princip hela naturreservatet, uppgår till ca 7,5 km. Invid större stigar tas störande vegetation bort liksom omkullfallna träd.

Stigen mellan Boo gamla begravningsplats och Skogsö monumentet på Skogsö udde är delvis uppbyggd med stenskoning. Denna skall underhållas. Mellan monumentet och stranden i öster är stigen mycket brant. Här kompletteras med en trappa. Det finns gamla trappfästen vilka eventuellt kan utnyttjas. Även stigen i strandlinjen mellan Knapens hål och Saltsjöbadens kyrkogård kan behöva kompletterande stenskoning för att upplevas som säker.

Häroldsvägen får höjas med ca 0,5 m på en sträcka mitt för Skogsö träsk om inte rensningsåtgärder i diket nedströms ger erforderlig effekt.

En enkel gångväg får anläggas på Skogsövägens östra sida från parkeringen och söderut.

En gångförbindelse - strandpromenad västerut till Fisksätraskolan ordnas på sikt.

I stängslade ängs- och hagmarker som betas permanent skall stättor sättas upp där större stigar korsar. I övrigt se Ridsport.

Ridsport, övrig djurhållning

Organiserad ridverksamhet får ske i den omfattning som bestäms i avtal med arrangören, t.ex ridklubb, och reservatsförvaltaren (ON F/S Nacka kommun).

Antalet hästar får maximalt vara 10 stycken.

Om mängden betesmark bedöms vara tillräcklig kan får hållas inom området. Antalet eventuella betesfår fastställs i samråd med reservatsförvaltaren.

Eldning

Eldning får ske i medhavd grill eller på särskild iordningställd plats enligt skötselkarta 2. Obs! Gäller ej när SMHI varnar för brandrisk i skog och mark.

Parkering

Parkering får endast ske på parkeringsplatsen mellan Skogsövägen och båtuppläggningsplatsen. Väster om kolonilotterna finns en mindre parkering som i första hand reserveras för kolonilottsinnehavarna. Övrig parkering enligt överenskommelse med reservatsförvaltaren.

Information

Informationstavlor med översiktskarta skall sättas upp där större stigar leder in i naturreservatet samt vid parkeringen och bryggan i Monumentvägens förlängning. Utöver övriga föreskrifter för reservatet anges på tavla att fordon inte får framföras i terräng.

Renhållning

Tömning av soptunnor samt städning sker genom naturvårdsförvaltarens försorg. Särskild uppmärksamhet riktas mot stränder och skogsmark närmast bebyggelsen, speciellt efter ismältningen respektive snösmältningen.

Boende med tomtmark som gränsar till naturreservatet tippas ibland trädgårdsavfall m.m. utanför tomtmark eller förvarar upplag där. Upplag avlägsnas och tippning beivras. Miljön kring torp som hyrs ut inom naturreservatet skall hållas städad.

Tillsyn

Tillsyn av naturreservatet skall ske genom reservatsförvaltarens försorg.

SKÖTSELKARTA 2

FÖRKLARINGAR

- gräns för naturreservat
- o-o-o-o-o Promenadstig

Eldplats

Informationstavla

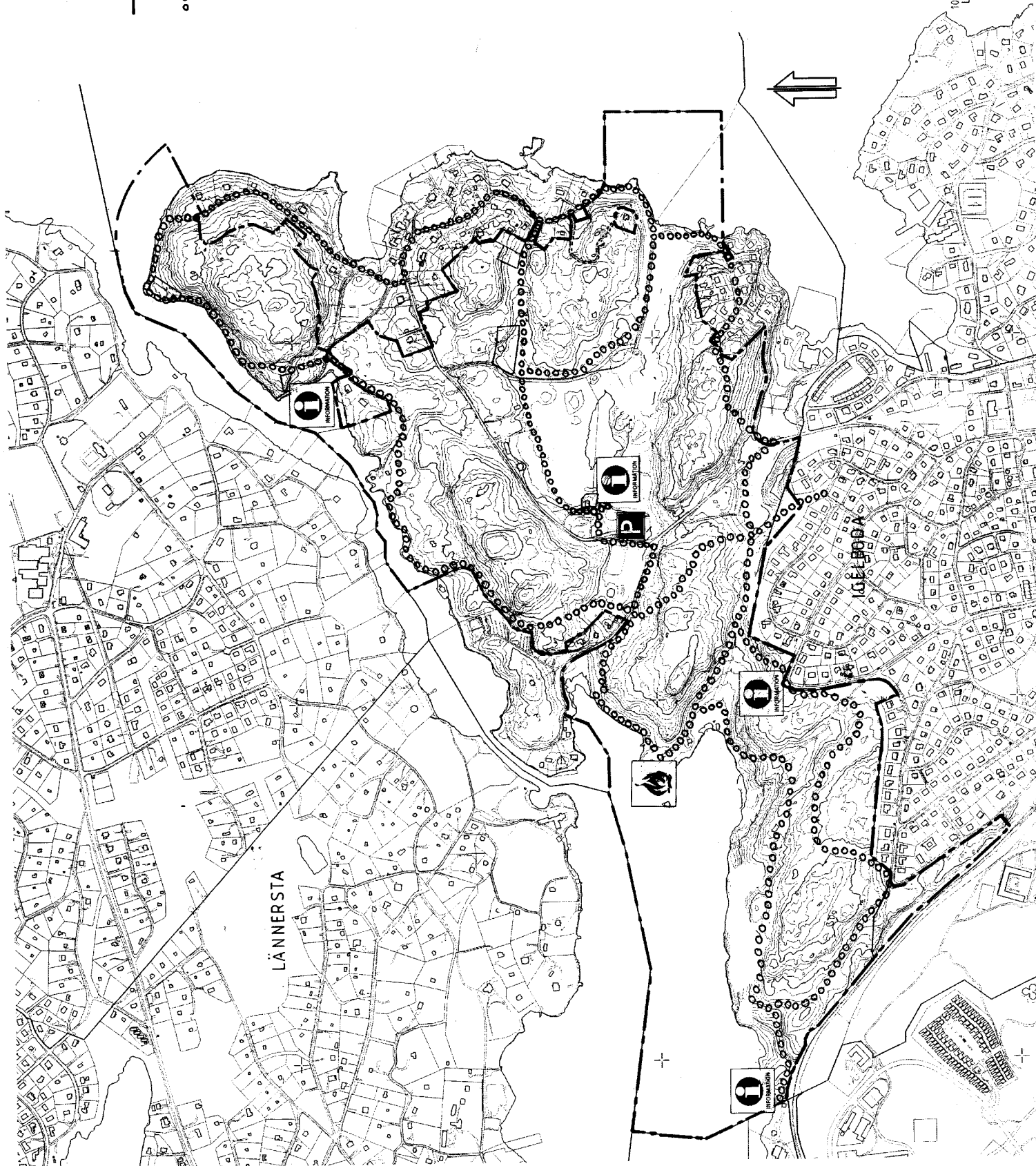
Parkering

SKÖTSELKARTA 2

Naturreservat

Skogsö

Nacka kommun

Förteckning över inventeringar, rapporter m.m.

Miljö & Stadsbyggnad, Nacka kommun	1995	Detaljplan för Norra Skogsö i Nacka, Samrådsunderlag
Liselott Eriksson Student från jägmästar- linjen SLU	1995	Förslag till skötselplan Skogsö
Saltsjöbygdens Natur- skyddsförening	1992	Underlag till skötselplan Skogsö
Nacka kommun	1992	Nacka översiktsplan
Topografiska Corpsen	1893	Topografisk karta: VIII östra bladet, Trakten Omkring Stockholm

Medverkande i arbetet med föreskrifter och skötselplan

Peter Bohnefeld
Roger Grönwall

Miljö & Stadsbyggnad
Miljö & Stadsbyggnad

Konsulter:
NIWASHI

Genom Clas Florgård, med VBB
Samhällsbyggnad, Maria Westerdahl,
som underkonsult.